

Innst. S. nr. 169

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget fra utenrikskomiteen

Dokument nr. 8:75 (2002-2003)

Innstilling fra utenrikskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ursula Evje og Arne Sorvik om at høyere utdanning prioriteres i EØS-forhandlingene og i GATS-forhandlingene

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- "1. Stortinget ber Regjeringen arbeide for at høyere utdanning innarbeides i EØS-avtalen som en del av det frie markedet som Norge har tilgang til.
2. Stortinget ber Regjeringen behandle utdanning på høyere nivå som en salgbar vare. Dette skal være et viktig prinsipp i de videre GATS-forhandlingene."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Haakon Blankenborg, lederen Thorbjørn Jagland, Jens Stoltenberg og Gunhild Øyangen, fra Høyre, Julie Christiansen, Inge Lønning, Oddvard Nilsen og Finn Martin Vallersnes, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund og Christopher Stensaker, fra Sosialistisk Venstreparti, Kristin Halvorsen og Bjørn Jacobsen, fra Kristelig Folkeparti, Jon Lilletun og Lars Rise, og fra Senterpartiet, Åslaug Haga, viser til at Norge har et omfattende utdannings- og forskningssamarbeid med EU innenfor rammen av EØS-avtalen. Norge deltar i universitets- og bedriftssamarbeidet innen EU - COMETT, EUs program om høyere utdanning - ERASMUS, EUs program for allmennutdanning - SOKRATES, og EUs program for yrkes og profesjonsopplæring - LEONARDO DA VINCI.

Komiteen viser videre til at studenter fra Norge har rett til å søke opptak ved EØS-landenes høyskoler og universiteter uten at studie plass gjøres avhengig av oppholdstillatelse. Tilsynelatende er det heller ikke adgang til å diskriminere ut fra nasjonalitet ved opptaket. Imidlertid forbeholdt EU-landene gjennom protokoll 29 om yrkesopplæring seg retten til å ta høyere studieavgifter av studenter fra andre land enn EU-land. Komiteen er enig med forslagsstillerne i at denne protokolltilførselen innebærer en betydelig kostnadsmessig ulempe for norske studenter.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til St.meld. nr. 27 (2001-2002) hvor det fremgår at EU har meddelt Norge at enhver oppdatering/oppgradering av EØS-avtalen er uaktuell før EUs utvidelse er gjennomført. De pågående forhandlingene med EU om utvidelsen av EØS innebærer derfor ikke en reforhandling av EØS-avtalen. Siktemålet er begrenset til de justeringer som er nødvendige for å ta høyde for at de nye EU-medlemmene også blir med i EØS. Flertallet mener det ville være galt å søke å endre forhandlingsopplegget for utvidelsesforhandlingene.

Flertallet vil understreke at det er regjeringen, og ikke Stortinget som forhandler.

Flertallet betrakter ikke forslag nr. 2 i dokumentet om å innlemme høyere utdanning i GATS-forhandlingen som et konkret forslag som det er mulig å vurdere konsekvensene av.

Flertallet viser for øvrig til merknadene ovenfor og går på denne bakgrunn inn for at forslagene ikke bifalles.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at et EU-medlemskap ville ha sikret norske studenter rett til å studere ved læresteder i Europa uten andre avgifter enn dem som pålegges landets egne studenter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til den vedtatte internasjonaliseringen som ble vedtatt ved behandlingen av Innst. S. nr. 337 (2000-2001) og Innst. O. nr. 58 (2001-2002) hvor det bl.a. fremkommer at institusjoner innen høyere utdanning i Norge er pliktige til å gjennomføre en bred satsing på internasjonalisering ved å ha utvekslingsordninger for studentene i løpet av studietiden. Videre har disse medlemmer merket seg at norske institusjoner også må betale en uforholdsviss høy pris for å oppnå dette mål ved en lang rekke av de mest anerkjente institusjonene.

I den økonomiske situasjon som spesielt universitetene rapporterer om, kan det etter disse medlemmers oppfatning tyde på at Kvalitetsreformen og dens intensjon om internasjonalisering er i fare for ikke å nå den målsetting om Stortinget la til grunn. Med henvisning til ovenstående og den beskrivelse som fremkommer i Dokument nr. 8:75 (2002-2003) tar disse medlemmer opp forslaget som er fremmet i dette dokument.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er kritisk til at Norge har sendt anmodninger til land i den tredje verden om å påta seg forpliktelser innen høyere utdanning. Disse landene er i de aktuelle GATS-forhandlingene i

en svak forhandlingsposisjon og samtidig under hardt press for å åpne markeder på områder hvor Norge og andre OECD-land har offensive næringsinteresser. Disse medlemmer vil uttrykke at Norge ikke bør bidra til dette presset også fordi enhver åpning av utdanningsmarkedet som Norge måtte forhandle seg fram til med et land i den tredje verden, vil gjelde alle andre OECD-land i kraft av WTOs bestevilkårsregel. Det er særlig betenkelig fordi enhver åpning av et tjenestoområde aldri kan omgjøres i henhold til GATS-reglene.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:75 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene Ursula Evje og Arne Sortevik om at høyere utdanning prioriteres i EØS-forhandlingene og i GATS-forhandlingene - bifalles ikke.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 26. mars 2003

Thorbjørn Jagland
leder

Julie Christiansen
ordfører

Åslaug Haga
sekretær